

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille
korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“
muutmine“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi *kehtiv määrus*) muutmise vajaduse tingis asjaolu, et 1. jaanuaril 2017. a jõustuva maapõueseaduse (edaspidi *MaaPS*) § 137 punktiga 1 muudetakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 6 lõike 1 punkti 28 ning MaaPS § 137 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks KeHJSi § 6 lõike 1 punkt 29. MaaPSga tehtavate muudatuste kohaselt ei pea iga kord kohustuslikus korras hindama KeHJSi § 6 lõike 1 punktis 28 loetletud tegevuste keskkonnamõju. Samas võivad need tegevused tuua kaasa olulise keskkonnamõju, mistõttu tehakse eelnõukohase määrusega ettepanek, et keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) vajaduse väljaselgitamiseks peab otsustaja andma KeHJSi § 6 lõike 3 kohase eelhindangu.

Eelnõukohase määruse ja seletuskirja valmistasid ette Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna peaspetsialistid Birgit Parmas (tel 626 2974, birgit.parmas@envir.ee) ja Rainer Persidski (tel 626 2973, rainer.persidski@envir.ee). Õigusekspertiisi tegi Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna nõunik Triin Nymann (tel 626 2927, triin.nymann@envir.ee), keeleteimetaja oli õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aili.sandre@envir.ee).

Eelnõukohane määrus kehtestatakse KeHJSi § 6 lõike 4 alusel.

Eelnõukohase määrusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ 1. juulil 2015. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 03.06.2015). Eelnõu ei ole seotud ühegi teise menetluses oleva eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Turba mehhaniseeritud kaevandamisel (sõltumata ala pindalast) tuli varem alati kohustuslikus korras hinnata keskkonnamõju. MaaPSi § 137 punktiga 1 muudeti KeHJSi § 6 lõike 1 punkti 28, mille tulemusena on KMH kohustuslik, kui turvast kaevandatakse alal, mis on suurem kui 150 hektarit. Samas võib turba kaevandamine kuni 150 ha suurusel alal samuti kaasa tuua olulise keskkonnamõju ning selle väljaselgitamiseks peab otsustaja andma KeHJSi § 6 lõike 3 kohase eelhindangu. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 13. detsembri 2011. a direktiivi 2011/92/EL (edaspidi *direktiiv 2011/92/EL*) teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta lisa I punktis 19 on turba kaevandamisel hindamine kohustuslik, kui kaevandatakse alal, mille pindala on suurem kui 150 ha. Direktiivi 2011/92/EL II lisa punktis 2a on määratletud turbatootmine (I lisaga hõlmamata projektid) kui eelhindamiskohustuslik tegevus. Eelnõukohase määrusega viiakse Eesti seadusandlus kooskõlla Euroopa Liidu omaga ning seetõttu lisatakse turba kaevandamine kuni 150 hektari suurusel alal eelhindatavate tegevuste alla (kehtiva

määruse § 3 lisatakse punkt 11) ning sellest tulenevalt tuleb anda eelhinnang KMH vajalikkuse välja selgitamiseks.

Samuti lisatakse kehtiva määruse §-i 3 punkt 12, mille kohaselt tuleb anda eelhinnang pealmaakaevandamisega rikutud maa korrastamisele, kui kaevandati suuremal alal kui 25 hektarit, ning allmaakaevandamise või turba mehhaniseeritud kaevandamisega rikutud maa korrastamise korral. MaaPSi § 137 punktiga 2 tunnistati kehtetuks KeHJSi § 6 lõike 1 punkt 29, milles sätestatud tegevused lisatakse MaaPSi seletuskirja kohaselt kehtivasse määrusesse. MaaPSi muudatus oli tingitud asjaolust, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembril 2011. a direktiivis 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta ei peeta kaevandamisega rikutud maa korrastamist olulise keskkonnamõjuga tegevuseks, mille korral tuleb alati kohustuslikuks korras hinnata keskkonnamõju.

Kaevandatud maa korrastamise põhimõtted määratakse juba maavara kaevandamise loa taotlemisel (1. jaanuarist jõustuva MaaPS § 56 lõike 1 punkt 8) ning selle käigus koostatavas KMHs (kui see tehakse). Keskkonnamõju hindamine on asjakohane siis, kui korrastamisega võib avalduda oluline keskkonnamõju. Keskkonnamõjust lähtuva lähenemise tagab keskkonnamõju eelhindamine. Selle käigus hinnatakse, kas tegevusega kaasneb oluline keskkonnamõju või mitte.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele.

Eelnõu on kooskõlas direktiiviga 2011/92/EL.

Direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõike 2 kohaselt, kui artikli 2 lõikest 4 ei tulene teisiti, teevad liikmesriigid II lisas loetletud projektide puhul kindlaks, kas projekti hinnatakse artiklite 5-10 kohaselt (KeHJSi kohaselt viiakse läbi KMH menetlus). Direktiivi 2011/92/EL II lisa punktis 2a on määratletud turbatootmine (I lisaga hõlmamata projektid) ehk siis turba tootmisel (MaaPSi kohaselt kaevandamisel) pindalaga kuni 150 hektarit peab tegevusloa andja välja selgitama, kas KMH menetluse läbiviimine on vajalik või mitte.

4. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulud

Määruse mõju hinnang on koostatud lähtuvalt asjaolust, et 1. jaanuaril 2017 hakkavad kehtima MaaPS § 137 lõiked 1 ja 2. Kuni eelnõukohase määruse jõustumiseni ei ole Eestis õigusruumis otseselt reguleeritud KMH läbiviimise vajaduse välja selgitamine turba kaevandamisele kuni 150 ha suurusel alal, pealmaakaevandamisega rikutud maa korrastamisele, kui kaevandati suuremal alal kui 25 hektarit, ning allmaakaevandamise või turba mehhaniseeritud kaevandamisega rikutud maa korrastamisele. Siiski saab nendele tegevustele koostada eelhinnanguid kehtiva määruse § 16 lõike 1 alusel (muu käesolevas määrukses nimetamata tegevus, mis võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju).

Määruse mõju eri valdkondades on järgmine:

- 1) sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju on pigem positiivne, sest otsustaja peab tegevusloa taotluse saamisel andma eelhinnangu, kas kavandatav tegevus omab negatiivset mõju või mitte. Negatiivse mõju ilmnemisel algatatakse KMH, mille käigus on avalikkusel võimalik kaasa rääkida;
- 2) mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele – otsene mõju puudub;
- 3) mõju majandusele on pigem positiivne. Eelhinnangu andmise tulemusel saab otsustaja jätta algatamata KMH, kui kavandatava tegevusega on välistatud negatiivne keskkonnamõju. See omakorda tähendab, et arendaja kulud vähenevad, sest iga kord ei ole vaja teha kulukat ja aeganõudvat KMHd;

- 4) mõju elu- ja looduskeskkonnale on positiivne. Eelnõu kohaselt on edaspidi otsustajal kohustus anda eelhinnang turba kaevandamisele kuni 150 hektari suurusel alal, samuti pealmaakaevandamisega rikutud maa korrastamisele, kui seda tehakse suuremal alal kui 25 hektarit, ning allmaakaevandamisega või turba mehhaniseeritud kaevandamisega rikutud maa korrastamisele. Eelhinnangu tulemusel selgub, kas kavandataval tegevusel on oluline negatiivne keskkonnamõju või mitte. Olulise negatiivse keskkonnamõju ilmnemisel on vaja koostada KMH, mis tagab, et hinnatakse mõju elu- ja looduskeskkonna aspektidele (vesi, müra, vibratsioon, välisõhu kvaliteet, loodukaitsealustele objektidele jne);
- 5) mõju regionaalarengule – otsene mõju puudub;
- 6) mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele on pigem positiivne. Muudatus puudutab eelkõige Keskkonnaametit, kes 1. jaanuaril 2017. a jõustuva MaaPS § 48 ja § 130 lõike 3 järgi on kaevandamislubade andja. Otsustaja töökoormus võib suureneda seoses eelhinnangu koostamise kohustusega, kuid samas väheneb kohustuslikus korras algatatavate KMHde hulk. Eelhinnangute koostamine tagab, et ei algatata asjatuid KMH menetlusi, mis nõuavad palju tööaega. Täiendavalt võib suureneda asjaomaste asutuste (kohalikud omavalitsused, Muinsuskaitseamet, Põllumajandusamet jne) koormus, kuna Keskkonnaamet edastab KeHJSi § 6 lõike 3¹ alusel KMH algatamise/algatamata jätmise eelhinnangud koos otsustega neile seisukohtade esitamiseks, kuid samas väheneb nimetatud asutuste töökoormus kohustuslike KMHde programmide ja aruannete suhtes seisukohtade esitamise vajaduse vähenemisega.

Määruse rakendamine ei nõua täiendavaid kulutusi riigieelarvest. Määruse rakendamine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu.